

MARKAZIY OSIYO DAVLATLARI O'RTASIDAGI IQTISODIY HAMKORLIKNING ISTIQBOLLARI

А. Шодмонов

ДЕНОВ ТАДБИРКОРЛИК ВА ПЕДАГОГИКА ИНСТИТУТИ РЕЖА МОЛИЯ
БЎЛИМИНИНГ 1-ТОИФАЛИ ИҚТИСОДЧИСИ

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada Markaziy Osiyo davlatlari o'rtasidagi iqtisodiy hamkorlikning hozirgi holati va rivojlanish istiqbollari o'rganilgan. Maqolada hududiy iqtisodiy integratsiyaning muhimligi, mavjud to'siqlar va ularni bartaraf etish yo'llari haqida so'z yuritiladi. Iqtisodiy hamkorlikni chuqurlashtirish orqali mintaqaviy barqarorlik va farovonlikni oshirish imkoniyatlari ko'rib chiqilgan.

АННОТАЦИЯ

В этой статье исследуется современное состояние экономического сотрудничества между государствами Центральной Азии и перспективы его развития. Рассматриваются важность региональной экономической интеграции, препятствия и способы их устранения. Обсуждаются возможности повышения стабильности и благосостояния региона через углубление экономического сотрудничества.

ABSTRACT

This article examines the current state and future prospects of economic cooperation among Central Asian countries. It discusses the importance of regional economic integration, existing barriers, and ways to overcome them. The opportunities for enhancing regional stability and prosperity through deeper economic collaboration are analyzed.

Kalit so'zlar: Markaziy Osiyo, iqtisodiy hamkorlik, integratsiya, barqarorlik, farovonlik.

Ключевые слова: Центральная Азия, экономическое сотрудничество, интеграция, стабильность, благосостояние.

Keywords: Central Asia, economic cooperation, integration, stability, prosperity.

Markaziy Osiyo mintaqasi strategik geografik joylashuvi va boy tabiiy resurslari bilan jahon iqtisodiyotida alohida ahamiyatga ega. Ushbu mintaqada davlatlari o'rtasidagi iqtisodiy hamkorlikni rivojlantirish nafaqat mintaqaviy barqarorlikni mustahkamlaydi,

balki global bozor uchun ham muhim imkoniyatlar yaratadi. Ushbu maqolada iqtisodiy hamkorlikning asosiy yo‘nalishlari va istiqbollari tahlil qilinadi.

Markaziy Osiyo davlatlari (O‘zbekiston, Qozog‘iston, Qirg‘iziston, Tojikiston va Turkmaniston) o‘rtasidagi iqtisodiy hamkorlik so‘nggi yillarda sezilarli darajada rivojlanmoqda. Bu hamkorlikning holati bir qator omillarga bog‘liq bo‘lib, mintaqaviy o‘zaro bog‘liqlik, transport va logistika infratuzilmasini rivojlantirish, energetika resurslari, hamda qishloq xo‘jaligi va savdo sohalaridagi sheriklik muhim rol o‘ynamoqda.

Iqtisodiy hamkorlikning asosiy yo‘nalishlari:

1. **Savdo-iqtisodiy aloqalar:** Markaziy Osiyo davlatlari o‘zaro savdo hajmini oshirishga qaratilgan siyosat yuritmoqda. Qozog‘iston va O‘zbekiston mintaqaning yirik iqtisodiy kuchlari sifatida, boshqa davlatlar bilan o‘zaro savdoni ko‘paytirishga intilmoqda.

Xususan, qishloq xo‘jaligi mahsulotlari, sanoat tovarlari va energetika resurslari savdosi asosiy yo‘nalishlardandir.

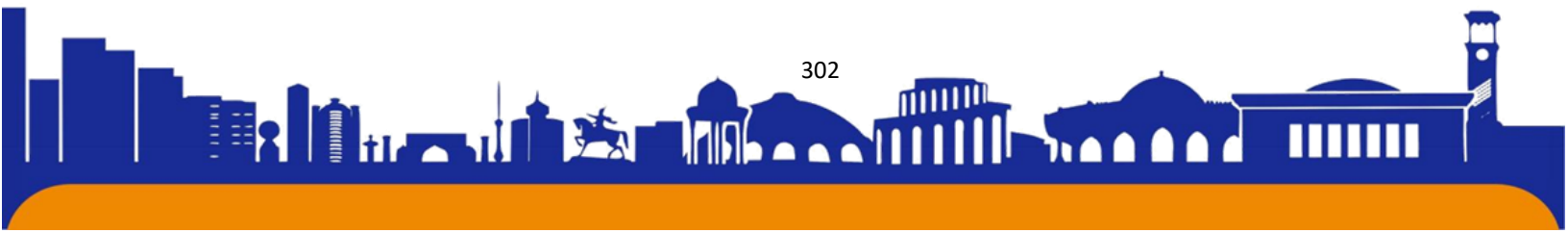
2. **Energetika sohasidagi hamkorlik:** Turkmaniston, Qozog‘iston va O‘zbekiston tabiiy gaz va neft zaxiralariga ega bo‘lib, ular Markaziy Osiyo mintaqasida energetika hamkorligini kuchaytirishda yetakchi hisoblanadi. Mintaqadagi davlatlar energiya resurslarini eksport qilish uchun transport infratuzilmasini yaxshilashga e‘tibor qaratmoqda (masalan, gaz quvurlari va elektr tarmoqlari).

3. **Transport va logistika:** Transport yo‘laklarini rivojlantirish mintaqadagi iqtisodiy integratsiyaning muhim elementi hisoblanadi. Xususan, Xitoyning “Bir makon, bir yo‘l” tashabbusi doirasida Markaziy Osiyo mamlakatlari yangi transport koridorlarini yaratmoqda. Toshkent-Samarqand-Buxoro kabi temir yo‘l loyihalari va avtomobil yo‘llari ham ahamiyat kasb etmoqda.

4. **Qishloq xo‘jaligi va suv resurslari:** Mintaqaning barcha davlatlari uchun suv va qishloq xo‘jaligi masalalari strategik ahamiyatga ega. Amudaryo va Sirdaryo suv resurslaridan birgalikda foydalanish va bu borada kelishuvlarga erishish iqtisodiy va ekologik barqarorlik uchun muhimdir.

Hamkorlikning dolzarb muammolari:

- **Suv-energetika masalalari:** Suv resurslarining adolatli taqsimoti bo‘yicha o‘zaro kelishuvlarga erishish zarurati.

- **Transport infratuzilmasi yetishmovchiligi:** Ba'zi hududlarda logistika va transport tizimining yetarlicha rivojlanmaganligi savdo hajmini cheklab qo'yimoqda.
- **Mintaqaviy raqobat:** Ba'zan davlatlar o'rtasida iqtisodiy manfaatlar to'qnashuvi yuzaga kelishi hamkorlikka to'sqinlik qilishi mumkin.

Yangi imkoniyatlar: Yevroosiyo iqtisodiy ittifoqi (Qozog'iston va Qirg'iziston bu ittifoqning a'zolari) va boshqa mintaqaviy tashkilotlar doirasida iqtisodiy integratsiyani chuqurlashtirish.

Xitoy, Rossiya va Turkiya kabi davlatlar bilan uch tomonlama hamkorlik loyihalarini amalga oshirish.

Markaziy Osiyo davlatlari o'rtasidagi iqtisodiy hamkorlikni kuchaytirish mintaqaning barqarorligi va rivojlanishi uchun asosiy omil hisoblanadi. Shu bilan birga, davlatlar o'zaro ishonchni mustahkamlash orqali mavjud muammolarni bartaraf etishi zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

- 1). **Qosimov, B. X.** (2020). *Markaziy Osiyoda iqtisodiy integratsiya jarayonlari*. Toshkent: "Iqtisodiyot va huquq" nashriyoti.
- 2). **Karimov, Sh. I.** (2019). *Mintaqaviy iqtisodiy hamkorlik: muammo va istiqbollar*. Samarqand: "Fan va texnologiyalar" nashriyoti.
- 3). **Abdullaev, R. N.** (2018). *Global iqtisodiyot va mintaqaviy integratsiya*. Toshkent: "Sharq" nashriyoti.
- 4). **Qobilov, I. M.** (2022). "Markaziy Osiyo davlatlarining transport kommunikatsiyalari rivoji: integratsiyaviy jihatlar." *Iqtisodiyot va innovatsiyalar*, 4(3), 12–18.
- 5). **Jalilov, D. S.** (2021). "Tijorat sohasida hamkorlikning rivoji: O'zbekiston va qo'shni davlatlar misolida." *O'zbekiston iqtisodiyoti*, 7(2), 45–53.
- 6). **O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning xalqaro iqtisodiy hamkorlik bo'yicha nutqlari** (2020–2022). Prezident rasmiy veb-sayti: www.press-service.uz.
- 7). BMTning Markaziy Osiyo davlatlari bo'yicha hisobotlari (2019–2023). BMT rasmiy nashrlari.
- 8). MDH Iqtisodiy Kengashi ma'lumotlari (2020).

